

**Dôvodová správa
k iniciatíve Košického samosprávneho kraja
na zmenu volebného systému volieb NR SR**

Slovenská republika prešla za posledných tridsať rokov špecifickým politickým a spoločenským vývojom, čo sa odrazilo na podobe územnej samosprávy, volebnom systéme a záujme občanov na ich osobnej participácii vo veciach verejných.

Po roku 1989 sa vytvorili úplne nové administratívne štruktúry, vychádzajúce z princípov decentralizácie a subsidiarity. Zavedenie modelu komunálnej samosprávy sa uskutočnilo v pomerne krátkom časovom intervale od spoločenských zmien v roku 1989, keďže negatívna historická skúsenosť sa stala hnacím motorom decentralizačných snáh. Na komunálnu úroveň bol prenesený pomerne široký kompetenčný rámec hneď v prvej etape existencie samosprávy. Proces prehlbovania decentralizácie pokračoval intenzívne aj v nasledujúcom období. Dôležitým faktorom zmien bol aj tlak komunálnych predstaviteľov, ktorí sa prostredníctvom obnovenej plurality politických strán dostali do riadiacich pozícií v štáte. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení sa stal primárnym predpokladom súčasného rozvoja miest a obcí na Slovensku. Územná samospráva bola doplnená o regionálnu úroveň, tzv. samosprávne kraje, v roku 2001 novou Ústavou SR a prijatím zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákona o samosprávnych krajoch).

Trendom v súčasných demokratických štátoch je naďalej vzostup spoločenského záujmu o čo najväčšie prepojenie medzi občanom a jeho reprezentantom nie len na regionálnej úrovni. Cieľom je vytvorenie mechanizmu, ktorým sa čo najracionálnejším a najpersonálnejším spôsobom umožní adekvátne zastúpenie obyvateľov na celoštátnej úrovni.

Voľby v demokratických štátoch predstavujú nenahraditeľný inštitút, prostredníctvom ktorého dochádza k vyvodzovaniu legitimacy štátnej moci, pričom túto legitimitu si štátna moc v pravidelných intervaloch obnovuje. Ide o prostriedok kreovania jednotlivých štátnych orgánov, najmä orgánov zákonodarnej a výkonnej moci. V súčasnosti existuje inštitút volieb prakticky vo všetkých štátoch. Voľby sú považované za najdôležitejší prostriedok ako legitimizovať získanie moci. Dokonca aj v režimoch, ktoré sú nedemokratickými sú voľby, aj keď len formálne, prostriedkom získania, respektíve udržania moci. Hoci voľby patria medzi najvýznamnejšie inštitúty ústavného práva, Ústava SR sa obmedzuje len na vymedzenie ich základných zásad a tiež podmienok prístupu k volebnému právu. Konkretizácia volebného práva v podmienkach Slovenskej republiky je v súčasnosti upravená v zákone č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Jednou zo zásadných otázok pri vymedzovaní spôsobu akým sa uskutočnia voľby v štáte je určenie volebného systému.

Volebné územie sa teritoriálne člení na osobitné územné jednotky, ktoré sú označované ako volebné obvody. Volebný obvod je územný celok určený na rozdeľovanie a obsadzovanie volebných mandátov, ktoré sú predmetom volieb. Ústava SR predstavuje základný prameň právnej úpravy volieb na území Slovenskej republiky. Ústava SR však pre účely volieb neustanovuje žiadne konkrétne pravidlá týkajúce sa volebného systému alebo počtu volebných obvodov, na ktorých by tento systém mal byť založený. Úprava počtu volebných obvodov, ako aj ich ďalších parametrov týkajúcich sa volebného systému v Slovenskej republike, je predmetom úpravy zákona č. 180/2014 Z. z.

o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z uvedeného vyplýva, že aj každé ďalšie prípadne zmeny týkajúce sa volebných obvodov budú predmetom novelizácie zákonnej úpravy.

Aktuálnou je čoraz viac celospoločenská snaha o zmenu volebného systému vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky. Pri konštruovaní a vymedzení volebných obvodov je zákonodarca viazaný všeobecnými princípmi volebného práva, ktoré reflektuje článok 30 odseku 3 Ústavy SR: „*Volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.*“ Konštrukcia volebných obvodov v otázke počtu ako aj veľkosti nesmie popierať predovšetkým princíp rovnosti volebného práva, keďže prípadné výrazné disproporcie medzi veľkosťou jednotlivých volebných obvodov by mohli viesť k popretiu princípu rovnosti, že „*hlas každého voliča by mal mať (približne) rovnakú váhu*“. Rovnosť volebného práva zabezpečuje každému hlasujúcemu rovnakú váhu jeho hlasu bez akýchkoľvek ďalších náležitostí. Nerovné volebné právo by bolo v tom prípade, akoby voliči mali väčší počet hlasov na základe napríklad dosiahnutého vyššieho vzdelania, majetkových pomerov alebo platenia daní. K dôležitým predpokladom zachovania tohoto princípu patrí rovnosť volebných obvodov, pretože len tak má hlas každého z voličov rovnakú váhu.

Právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky má každý plnoletý občan Slovenskej republiky. Pasívne volebné právo má občan, ktorý dosiahol vek 21 rokov a zároveň má pobyt na území Slovenskej republiky. Podľa právnej úpravy, územie Slovenskej republiky vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky tvorí jeden volebný obvod, v ktorom sa uplatňuje pomerný volebný systém. Pre volebné systémy pomerného zastúpenia je typické to, že v porovnaní s väčšinovými volebnými systémami, sa územie spravidla rozdeľuje na menší počet volebných obvodov. **Volebný systém len s jediným volebným obvodom, ako to predpokladá slovenská zákonná úprava pri voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky je preto možné označiť za výnimočnosť.** Keďže podľa súčasne platnej právnej úpravy tvorí celé územie Slovenskej republiky len jeden volebný obvod, prípadná novelizácia volebných obvodov vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky je kvantitatívne možná len jedným smerom, a to smerom k zvýšeniu počtu volebných obvodov.

Počet, druhy a veľkosť volebných obvodov sú z nemalej miery predurčené uplatňovaným volebným systémom. Otázka spôsobu výberu volebného systému a v ňom zvolenia počtu volebných obvodov ovplyvňuje spôsob zloženia Národnej rady Slovenskej republiky.

Historický starším volebným systémom je väčšinový systém. Väčšinový systém funguje na základnom princípe: „*Vo voľbách získa mandát jeden kandidát, a to ten, ktorý získal väčšinu hlasov.*“ Voľby s využitím väčšinového volebného systému sa spravidla odohrávajú v jednomandátových volebných obvodoch. Táto zásada znamená, že voľby prebiehajú v toľkých obvodoch, koľko je mandátov do zastupiteľského zboru. To pri voľbách do parlamentu vyžaduje vytvorenie menších volebných obvodov ako pri voľbách podľa princípu pomerného zastúpenia. Politická reprezentácia sa tak pri využití väčšinového systému stáva výsadou väčšinovej strany daného volebného obvodu, ktorá ako víťaz bude brať všetko.

Na základe uvedeného vyplývajú pre väčšinový systém tieto výhody a nevýhody:

VÝHODY	NEVÝHODY
1. Výber konkrétnych kandidátov, nie len politických strán	1. Zložité určenie volebných obvodov a prípadná manipulácia
2. Možnosť kandidovať do Národnej rady Slovenskej republiky aj pre nezávislých poslancov	2. Vzhľadom na ideu „víťaz berie všetko“, uvedené bude predstavovať vysoký prepád voličských hlasov
3. Nízke zastúpenie radikálnych strán	3. Nezastúpenie niektorých politických názorov, aj napriek podpore v spoločnosti
4. Rast individualít v dôsledku súperenia jednotlivých kandidátov	

Pomerný volebný systém je založený na princípe „väčších viacmandátových volebných obvodov“, v ktorých kandidujú politické strany formou kandidátnej listiny, pričom rozdelenie mandátov v parlamentnom orgáne zodpovedá pomeru odovzdaných voličských hlasov pre jednotlivé politické strany. Základnou ideou tohto volebného systému je „preniesť názorovú pluralitu spoločnosti do celej politickej sféry.“ Systém zabezpečuje názorovú pluralitu spoločnosti a odzrkadľuje rozloženie politických síl v štáte. Mandáty sú rozdeľované na základe percentuálneho vyjadrenia podpory pre daný politický subjekt – politickú stranu. Neuplatní sa zásada „víťaz berie všetko“, ale zásada „každému podľa jeho získaného podielu“.

Na základe uvedeného vyplývajú pre pomerný volebný systém tieto výhody a nevýhody:

VÝHODY	NEVÝHODY
1. Menej prepadnutých voličských hlasov.	1. Dominantné postavenie politických strán.
2. Obmedzenie vplyvu regionálnych strán.	2. Menej individuality v politike.
3. Proporčné zastúpenie mandátov.	3. Nerovnomerné geografické zastúpenie poslancov.
4. Hierarchické zoradenie politický ideálov.	

Volebný systém Slovenskej republiky je pomerný volebný systém s jedným viacmandátovým volebným obvodom, s viazanými kandidátnymi listinami s možnosťou štyroch preferenčných hlasovaní, ktoré podávajú politické strany, hnutia a ich koalície.

Po Nežnej revolúcii boli predmetom rozsiahlych diskusií otázky, aký volebný model bude pre Slovensko najvhodnejší. Napokon sa ujal pomerný volebný systém s viacerými obvodymi, zákonom pomenovanými ako volebné kraje (Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, Západoslovenský obvod, Stredoslovenský obvod, Východoslovenský obvod). Zákonná úprava sa považovala za najvhodnejšiu pre mladé transformujúce sa demokracie. Konkrétny súbor volebných pravidiel bol po vzniku Slovenskej republiky definovaný vo volebnom zákone Slovenskej národnej rady č. 80/1990 Zb. o voľbách do Slovenskej

národnej rady a v zákone č. 187/1998 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 80/1990 Zb. o voľbách do Slovenskej národnej rady v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení ďalších zákonov. Základné zásady, na ktorých bol postavený pôvodný volebný zákon sa nezmenili. Výrazné zmeny sa však týkali utvorenie jedného celoštátneho volebného obvodu ktorý nahradil pôvodné štyri volebné kraje. Táto zmena mala veľký vplyv na hlasovanie i na prerozdelenie mandátov. Vytvorením jedného veľkého 150-mandátového volebného obvodu bolo podľa zákonodarcov možné postaviť do čela celoslovenskej kandidátky všetkých lídrov politickej strany a ponúknuť všetkým voličom osobnosti. V kombinácii jedného volebného obvodu so systémom pomerného zastúpenia sa podľa vtedajších predstaviteľov mal dosiahnuť omnoho vyšší proporcionálny efekt ako pri štyroch viacmandátových volebných obvodoch. **Jeden celoštátny volebný obvod bol kritizovaný ihneď po jeho zavedení odborníkmi z oblasti politológie a ústavného práva, ale aj občianskou verejnosťou.**

Na zmiernenie týchto negatív právna úprava zaviedla volebné kvórum, ktoré stanovuje percentuálnu hranicu počtu hlasov, ktorú musí strana získať, aby sa jej kandidáti dostali do Národnej rady Slovenskej republiky a odovzdané hlasy tak neprepadli. Každá kandidátna listina politickej strany alebo koalície môže obsahovať najviac 150 kandidátov. Systém uplatňuje aj udelenie preferenčných hlasov jednotlivým kandidátom mimo svojho poradia na kandidátnej listine, pokiaľ získali minimálne 3 % prednostných hlasov z celkového počtu hlasov získaných politickou stranou.

Územné obvody (hranice) jednotlivých volebných obvodov môžu, ale nemusia byť totožné s územnými obvodmi jednotlivých administratívno-teritoriálnych jednotiek napr. krajov. Spravidla ich však rešpektujú. Vedú k tomu pragmatické a organizačné dôvody, keďže územné orgány verejnej správy (najmä orgány obcí, ale aj orgány miestnej štátnej správy) sa vždy zásadne podieľajú na organizácii a uskutočňovaní volieb, resp. poskytujú organizačno-technickú a tiež odbornú pomoc volebným orgánom.

Celospoločenská diskusia o snahe o zmenu volebného systému je v poslednom období dopĺňaná diskusiou aj na politickej úrovni. Otázka analýzy a vyhodnotenia územných obvodov vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky je obsahom Programového vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2024. **Vláda sa v programovom vyhlásení zaviazala, že „podporí začatie odbornej diskusie, ktorej cieľom bude analýza úpravy volebného systému a zmeny volebných obvodov vo voľbách do NR SR“.**

Primárna myšlienka zvýšenia počtu volebných obvodov smeruje k dosiahnutiu cieľu, aby občania mali možnosť do Národnej rady Slovenskej republiky zvoliť zástupcov z regiónov, ktorých poznajú a ktorí dokážu riešiť potreby konkrétnej regionálnej časti Slovenskej republiky. Zabezpečenie regionálnych zástupcov v Národnej rade Slovenskej republiky zabezpečí to, aby sa v prípade legislatívnych návrhov týkajúcich sa reforiem pre konkrétnu oblasť Slovenskej republiky, k predmetným legislatívnym návrhom vyjadrovali zástupcovia, ktorí sú rovnako obyvateľmi daného územia a situáciu vo svojom regióne podrobne poznajú. Adekvátne zastúpenie týmto spôsobom zabezpečí to, že o problematike bude rozhodovať ten, koho sa prípadná novelizácia týka rovnako, ako aj iných obyvateľov daných regiónoch.

Zvýšenie počtu volebných obvodov sa spája s ďalším návrhom a otázkou, aby do Národnej rady Slovenskej republiky volil občan svojho zástupcu len za kraj, v ktorom

žije. Hoci v Národnej rade Slovenskej republiky aj v aktuálnom volebnom období pôsobia zástupcovia poslancov z regiónov, ide väčšinou o prípady keď títo obsadili parlamentné kreslo, nie vďaka občianskemu výtlaku obyvateľov, ktorí si vážia ich prácu v regióne, ale ich postavenie zabezpečila blízkosť k vedeniu strany, ktorá zabezpečila vysokú pozíciu na kandidátnych listinách. **Zavedením kvantitatívne vyššieho počtu obvodov dôjde k tomu, že do Národnej rady Slovenskej republiky budú vyslaní zástupcovia z regiónov, ktorí získajú parlamentné kreslo kvôli práci, ktorú v danom regióne vykonali.** Vyslaním týchto osôb bude zabezpečené to, že dané osoby na základe špecializovanej práce vo svojom regióne budú kompetentní navrhovať a rozhodovať o tom, aké finančné prostriedky daný región potrebuje, a aké legislatívny návrhy je v prospech daného územia nutné prijať. Zároveň sa zabezpečí ich politická zodpovednosť voči voličom z regiónov.

Spoločnosť si už dlhé obdobie uvedomuje, že základom predchádzania krízam nie je centralizácia, ale pre lepšie zvládnutie politických alebo spoločenských kríz je riešením decentralizácia právomocí a zodpovednosti.

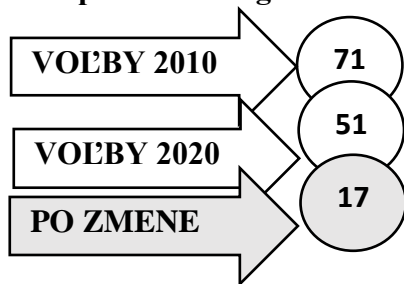
Paradoxom je, že od čias Nežnej revolúcie v roku 1989, kedy začal silnieť trend decentralizácie, neskôr prijatím zákona o obecnom zriadení a zákona o samosprávnych krajoch, voľby do Národnej rady Slovenskej republiky tento trend popierajú a namiesto obmedzovania centralizačných snáh, sú voľby vedené v gescii uzurpovania práv stranických centrál a oligarchizácie politických strán a konkrétnych politikov.

Princíp decentralizácie moci najvyšších štruktúr politických strán je ďalšou z výhod podpory zavedenia viacerých volebných obvodov. O pretrvávajúcom centralizme a o tom, že sa stále nepodarilo naplniť princíp subsidiarity, svedčí podiel výdavkov územnej samosprávy na celkových výdavkoch verejnej správy. Slovenská republika je napriek zmenám v rokoch 2002 – 2006, stále pod priemerom štátov Európskej únie. Ak nebudú poslanci Národnej rady Slovenskej republiky ochotní presadzovať systémové zmeny, ktorých súčasťou je spravodlivá deľba moci v štáte, bude pokračovať erózia demokracie, rast extrémizmu, ale aj pokračovanie živorenia miestnych komunít. Slovenská republika patrí k štátom s najnižšou mierou dôvery voči verejnému sektoru, avšak územná samospráva patrí k tým dôveryhodnejším inštitúciám aj po tom, čo prevzala na seba mnoho úloh, ktoré štátna správa dlhodobo nedokázala riešiť. Dosadením osôb znalých regionálnych štruktúr na celoštátnu úroveň bude prehľbená dôvera v štát.

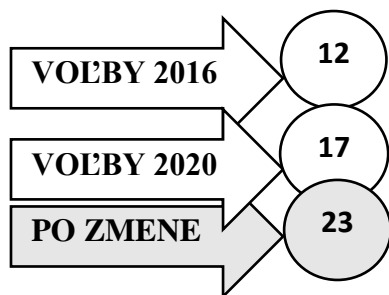
Vychádzajúc zo súčasnej zákonnej úpravy kandidujúca politická strana podáva spoločnú, jednotnú kandidátnu listinu. Kandidujúca politická strana, nie je žiadnym spôsobom nútená k tomu, aby splnila kvótu určitého počtu kandidátov, z toho-ktorého regiónu alebo bola obmedzovaná určitým počtom kandidátov z rovnakým bydliskom. Dôsledok predstavujú výrazné regionálne disproporcie, kedy niektoré regióny, v našich podmienkach najčastejšie napríklad hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, má výrazný počet reprezentantov a podiel zástupcov tohto regiónu vôbec nezodpovedá podielu obyvateľov daného regiónu na celkovom obyvateľstve štátu.

V posledných volebných obdobiach v Národnej rade Slovenskej republiky výrazne dominujú poslanci s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji. Ak novelou zákonnej úpravy dôjde k zvýšeniu počtu volebných obvodov, na základe kritéria 1 volebný obvod = 1 kraj, dôjde k zmene počtu reprezentantov v Národnej rade Slovenskej republiky, a už viac nebude umožnená súčasná situácia, v ktorej dochádza

k nevyrovnanosti medzi počtom obyvateľov a počtom reprezentantov, ktorí svoj región zastupujú v zastupiteľskom orgáne

BRATISLAVSKÝ KRAJ, počet obyvateľov 641 000, počet zvolených zástupcov vo voľbách v roku 2010, 2020 a po zmene volebných obvodov.

KOŠICKÝ KRAJ, počet obyvateľov 800 000, počet zvolených zástupcov vo voľbách v roku 2010, 2020 a po zmene volebných obvodov.

Zvýšenie počtu volebných obvodov vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky, môže predstavovať zásadné zmeny vplyvu šancí národnostným menšinám zvoliť si svojich reprezentantov do zákonodarného orgánu. Z demografického hľadiska, pri obyvateľoch národnostných menšín jednoznačne dochádza k ich geografickému zoskupovaniu v určitých oblastiach, respektíve krajoch Slovenskej republiky. **Ak by výsledkom novelizácie kvantít volebných obvodov bolo pokrytie územia obývaného príslušníkmi národnostnej menšiny konkrétnym volebným obvodom, dôjde k vyššiemu zastúpeniu národnostných menšín prostredníctvom nimi zvolených zástupcov.**

Zdôraznená potreba upraviť kvantitu volebných obvodov je zdôvodňovaná aj nutnosťou odstránenia zastupiteľskej opustenosti obyvateľov na celoštátnej úrovni, vyplývajúcej zo situácie, kedy tretinu zastupiteľského zboru tvoria poslanci z Bratislavského kraja, ktorí sú fyzicky vzdialení regionálnym problémom Košického alebo Prešovského kraja a nevyváženého zastúpenie týchto regiónov. To, že si obyvatelia regiónu dokážu zvoliť svojho zástupcu spomedzi zástupcov, ktorí im sú známi, prispeje k zvýšeniu miery transparentnosti a kvality fungovania demokracie. Dôsledkom predostretej zmeny bude navyše prispieť k zvyšovaniu motivácie regionálnych zástupcov pretláčať regionálne problémy, čo prispeje ku kvalite fungovania demokracie, keďže poslanec Národnej rady Slovenskej republiky sa stane skutočným zástupcom obyvateľov regiónov, bude predstavovať ich hlas a zároveň regióny bude bezprostredne vedieť, kto z poslancov je ich voleným adresátom.

Postavenie občanov je základom a kľúčovým prvkom komunálnej politiky, ako aj personálnym základom miestnej samosprávy. Občan v úlohe obyvateľa je úzko spojený s miestnou samosprávou, ktorá je blízko občanom v porovnaní so štátom, čím spĺňa predispozíciu k možnosti pružne reagovať na potreby alebo záujmy obyvateľov konkrétnej

miestnej samosprávy. Vo vzťahu k pokroku, ktorý sa dosiahol v územnej samospráve a schopnosti samospráv reflektovať a reagovať na skutočné potreby občana, je preto adekvátne a legitímne očakávanie spoločnosti, že Národná rada Slovenskej republiky bude budovaná a kreovaná za rovnakých zásad, a to zachovania blízkosti k občanom a riešenia záujmov obyvateľov všetkých regiónov. Zmena v počte volebných obvodov vo voľbách do Národnej rady Slovenskej môže prispieť k väčšiemu záujmu o fungovanie samosprávneho kraja a posilnenie jeho kompetencie, ktoré na základe volebnej účasti v regionálnych voľbách nie je veľké. Celoštátna úroveň tak môže odôvodnene posilniť regionálnu politiku. Vzhľadom k nutnosti tvoriť stranícke štruktúry už na regionálnych úrovniach dôjde k posilneniu personálneho substrátu regionálnej politiky a to samotných politikov. Regionálni politici svoju politickú kariéru začnú vo svojej obci alebo na úrovni kraja, na mieste kde získajú čas profesionálne dozrieť a na celoštátnej úrovni za pomoci obyvateľov z ich regiónu využijú tento potenciál a praktiky, ktoré nadobudli skúsenosťami na regionálnej úrovni. **V súčasnom stave právnej úpravy osobnosti respektíve regionálni politici, ktorí pre svoj región vytvorili konkrétne výsledky, nie sú konkurencieschopnými voči mediálne známym osobám, ktorých obyvatelia celého Slovenska budú voličský preferovať.** Daný nedostatok je viditeľný aj v rovine finančnej stránky kandidatúry. Ľudia známi vo svojom regióne, respektíve obci majú problém zabezpečiť financovanie volebnej kampane v rámci celého Slovenska, následkom čoho nemôže realizovať svoje myšlienky smerujúce k rozvoju regiónu na celoštátnej parlamentnej úrovni.

Impulzom podporiť myšlienku zvýšenie počtu volebných obvodov je aj právna úprava okolitých krajiny Európskej únie – Maďarská republika má 106 jednomandátových volebných obvodov, Česká republika má vo voľbách do snemovne 14 volebných obvodov, Poľská republika 41 volebných obvodov. Odstránenie problému komunikácie, ktorému čelí väčšina reprezentantov miestnej samosprávy v prípade záujmu presadiť vôľu obyvateľov, zjednoduší sa možnosť adresnosti požadovaných potrieb konkrétnym poslancom z regiónov.

PREČO PODPORIŤ ZMENU ŠTRUKTÚRY VOLEBNÝCH OBVODOV VO VOLBÁCH DO NR SR.
1. Vysoká proporcionalita – zachovanie súčasnej férovosti systému.
2. Garancia zastúpenia regiónov, prostredníctvom regionálnych politikov.
3. Vplyv voličov na personálne zloženie Národnej rady Slovenskej republiky.
4. Nízka finančná zaťaženosť nákladmi na vykonanie zmien, postačuje nájdenie politickej vôle.
5. Zvýšenie legitimity zástupcov občanov Slovenskej republiky.
6. Posilnenie účinku prednostného hlasovania, s ohľadom na tvorbu viacerých kandidátnych listín.
7. Zvýšenie miery transparentnosti a kvality fungovania demokracie.
8. Obnova demokratickej štruktúry v politických stranách – tvorba regionálnych straníckych štruktúr.
9. Podpora hlasov regiónov vo vrcholovej politike.
10. Veľká politika sa dostane naspäť „bližšie k ľudom“.
11. Vyššia motivácia zvolených poslancov do Národnej rady Slovenskej republiky presvedčiť o svojej kvalite, a tým zvýšenie ich legitimity.

12. Zvýraznenie dôležitosti pojmov – <i>región, obec, kraj</i> na celoštátnej úrovni.
13. Možnosť odstránenia regionálnych rozdielov spôsobených aktuálnou celoštátnou politikou.
14. Odstránenie „<i>priepasti</i>“ medzi straníckymi centrálnymi a regionálnymi štruktúrami politických strán.
15. Odôvodnený predpoklad vyššej volebnej účasti.

V Košiciach, dňa 11. 02. 2022

Spracovali: Doc. JUDr. Jozef Tekeli, PhD.,
Mgr. Lenka Kunderátová, vedúca oddelenia európskych záležitostí